

Ársfrágreiðing 2005

**Frágreiðing um virksemi stovnsins og gongdina á
postmarknaðinum í 2005**

Posteftirlitið

Tórshavn 29. mars 2006

Fororð

Virksemið hjá Posteftirlitinum í 2005 hefur fyrst og fremst verið at lagt síðstu hond á kunngerðir um postkassar, postrivur og postkassastøðir og at gjørt roknskaparreglur fyri Postverkið.

Mest týðandi avbjóðingin á postøkinum í 2005, ið ikki var avgreidd, var, um onnur vinnurekandi skulu fáa konsessión til brævaflutning undir 100 g. Hesin spurningurin liggur enn í politisku skipanini.

Stórar broytingar eru hendar á postmarknaðinum, og fleiri eru á veg. Ein hin størsti kappingarneytin hjá Postverkinum innan pakkaf lutning, Farmaleiðir, verður væntandi einskilt í apríl 2006, umframt at Postverkið sjálvt var umlagt til partafelag í heyst, við afturvirkandi gildi frá 1. januar 2005.

Posteftirlitið er til reiðar við nærri leiðbeining og kunning um postmarknaðin til landsstýrismannin, um og tá tørvur er á tí.

Jógvan Thomsen
stjóri

Lógargrundarlag

Postvirksemið í Føroyum er skipað í Ll. nr. 135 frá 18. okt. 2001 um postvirksemið (*nevnd: postvirksemislógin*), og við kunngerðum gjørdar við heimild í lógini.

Posteftirlitið virkar sambært reglugerð frá 24. apríl 2002.

Posteftirlitið og virksemið í 2005

Posteftirlitið (www.posteftirlit.gov.fo) er almennur stovnur, ið umsitingarliga er skipaður saman við Fjarskiftiseftirlitinum (www.fse.fo), ið eisini fevnir um Tryggingareftirlitið (www.tryggingareftirlit.gov.fo) og skrivstovuna hjá Kappingarráðnum (www.kapping.fo) og Skráseting Føroya www.skraseting.gov.fo. Posteftirlitið hevur ikki nøkur starvsfólk í starvi, men verða uppgávarnar hjá Posteftirlitinum eftir tørvi og fyrimuni røktar av starvsfólki hjá hinum stovnunum, og verður hetta millumbókað sambært uppgerð.

Hetta gevur Posteftirlitinum eitt hægri førleikastøði, tí at fleiri starvsfólk við ymiskum royndum og førleikum kunnu luttaka í fyrisingini av posteftirlitsøkinum.

Posteftirlitið hevur havt ymiskt virksemi í 2005. Mest týðandi hevur verið saman við Postverkinum og Vinnumálaráðnum at tilevna fylgjandi uppskot:

- Konsessiún til P/F Postverk Føroya frá 22. desember 2005
- Roknskaparreglur til Postverk Føroya frá 6. apríl 2005.
- Kunngerð nr. 110 frá 28. september 2005 um postkassar, postrivur og postkassastøðir.

Kunngerð nr. 110 kom í gildi 1. mars 2006. Higartil tykist at fólk sum heild hava tikið væl ímóti reglunum og antin hava fingið viðurskiftini í rættlag ella eru í ferð við tað.

Harumframt hevur Posteftirlitið, sambært § 12 í konsessiún til Postverk Føroya, ásett hámarksprísir fyri ávísar posttænastur fyri 2006.

Eisini hevur Posteftirlitið gjørt viðmerkingar og viðgjørt ætlanirnar um at leggja Postverk Føroya í partafelag, ið var framt í heyst við afturvirkandi kraft frá 1. januar 2005. Harundir eisini ummælt 30. des. 2006 ásetingarnar í

umskipanarlógini viðv. kravi um posthús á ávísnum støðum, har Posteftirlitið m.a. mælir til varsemi, tá talan er um at áleggja Postverkinum skyldur, ið móguliga ikki eru handilsliga skynsamur og skilagóðar, samstundis sum man tryggjar øllum pørtum av landinum eina nøktandi posttænastu.

Postvinnurekandi

Sambært postvirksemislógini § 24 hevði Postverk Føroya lógartryggjaðan einkarrætt til brævaflutning fram til 1. januar 2004.

Hóast hetta eru fleiri kappingarneytar, ið reka virksemini, sum er fevnt av postvirksemislógini, av tí at talan er um virksemini, ið ikki er fevnt av einkarrætti landsins sambært postvirksemislógini § 3 og kunngerð nr. 51. frá 19. august 2004 um einkarrætt og skyldur landsins til postflutning.

Harumframt hevur Postverk Føroya einkarstöðu innan útgávu av frímerkjum og at seta upp postkassar á alment atkomuligum støðum.

Postverkið hevði í 2005 ein umsetning uppá uml. 126. mio. kr. Posteftirlitið hevur ikki yvirlit yvir umsetningin hjá øðrum postvinnurekandi.

Sambært § 10 í konsessiún til Postverkið skulu árliga gerast góðskumátingar av, hvussu góðskumiðini fyri postflutning verða hildin. Hesar eru ikki tøk í lýtuni, og verða tí nærri viðmerktar tá tær verða tøk í mai.

Skráseting av postvinnurekandi

Sambært § 20, stk. 1. í postvirksemislógini skulu postvinnurekandi skráseta sítt virksemini. Posteftirlitið hevur á heimasíðu stovnsins lagt leiðbeining og skrásetingarskjal til postvinnurekandi. Enn hevur ongin skrásett seg.

Fíggjarkarmur

Posteftirlitið er inntøkufíggjaður stovnur og verður goldin av Postverki Føroya, ið sambært § 19 í konsessiún til Postverk Føroya skal bera kostnaðin av Posteftirlitinum. Verða konsessiúnir givnar til onnur enn Postverk Føroya ella øki verða frælsgjørd, koma hesi vinnurekandi væntandi at gjalda sín lutfalsliga part av kostnaðinum av rakstrinum av Posteftirlitinum.

Útreiðslurnar hjá Posteftirlitinum 2005 vóru umleið 155.359 kr. Játtanin var 190.000. kr. Játtanin fyri 2005 er 180.000. kr.

Frælsgering av føroyska postmarknaðinum

Orðingarnar í hesum brotinum eru í stóran mun tær somu sum í seinastu ársfrágreiðing, hetta tí at spurningurin ikki er avgreiddur enn, og viðurskiftini enn eru líka viðkomandi.

Sambært postvirksemislógini § 24 kann landsstýrismaðurin, eftir at 1. januar 2004 er farin framvið, frælsgera marknaðin sambært postvirksemislógini § 8 ella geva øðrum konsessiún sambært postvirksemislógini § 7.

Lógarálitið leggur í síni endamálsorðing upp til, at fortreytir verða skaptar fyri frælsari kapping.

Við núverandi útbyggingum á samferðsluøkinum vilja í mai 2006 eini 85% av íbúgvunum í Føroyum búgva innan fyri ein radius upp á umleið 1 tíma í bili. Hetta er ein týðandi faktorur í sambandi við útlit fyri kapping í Føroyum.

Posteftirlitið metir, at kappingin, ið longu er innan pakkaflutning, útbering av bløðum, lýsingum o.ø., fer at halda á og økjast.

Spurningurin er so, um nakar vil taka upp kapping á vanligum brævaposti undir 100 g., um hetta verður loyvt. Á heysti 2004 fekk Posteftirlitið umbøn um at fáa tillutað konsessiún til postflutning av brøvum undir 100 g.

Her má politisk støða takast til, hvussu tryggjað verður, at feløg ikki koma sum bara cream-skimma marknaðin, t.v.s. bert hava virksemlu í teimum mest handilsligt lönandi økjum og taka grundarlagið undan flutningsskylduni hjá Postverkinum.

Posteftirlitið beindi fyrispurningin víðari til Vinnumálaráðið fyri árslok 2004 og bað um eina prinsipiella støðutakan, um landsstýrismaðurin hevur ætlan um nú ella innan ávísa tíð ella als ikki at veita øðrum konsessiún, áðrenn Posteftirlitið arbeiðir víðari við móguligum umsøkjarum.

Tá tann spurningurin er greiddur, ber til at taka støðu til móguligar neyðugar reglur fyri at tryggja atlit til flutningsskyldu, útjaðaran, kapping o.a., har postvirksemislógin hevur fleiri ásetingar, ið kunnu brúkast til at áseta reglur um m.a. samstarv millum postvinnurekandi, javningargjald og flutningsskyldu undir nærri treytum.

Her skal viðmerkjast, at talan er um reglur, ið kunnu taka tíð at fyrireika, og tí metir Posteftirlitið, at ein støðutakan fyrst eigur at verða tikin til spurningin um einkarstøðan hjá Postverkinum skal brótast, og um ja, nær.

Harumframt ber eisini til at bíða, til ein greiðari menning er at síggja í øðrum londum og innan ES/EBS, har tað enn ikki er krav til limalondini at loyva kapping á brævaflutningi undir 50 g., flokkurin har tey flestu brøvini eru.

Av norðurlondum er Svøríki mest víðgongt innan frælsgering av postøkinum, har er tað fræls kapping á økinum, og har hevur gamla postfelagið veitingarskyldu. Kappingin er tó sera veik í Svøríki, og er marknaðarparturin hjá gamla einkarfelagnum innan brævaflutning framvegis sera týðandi, hóast 10 ár við kapping.

Í Noregi verður eisini í lýtuni víðgjørt tilmæli um at fara undir at frælsgera postøkið heilt, og har so eitt felag vil fáa endurgjald fyri illa lönandi útbering.

Í Bretlandi er eisini ein líknandi tilgongd. Finnland og Ísland hava reglur um javningargjald, men er, sum skilst, ikki nøkur kapping av týðningi har.

Altjóða samstarv

Altjóða virkseimið á postøkinum verður skipað av UPU (Union Postale Universelle). Broytingar innan UPU og sáttmálunum, ið skipa heimspostvirksemi, taka vanliga fleiri ár. Í evropeiskum høpi er postsamstarv í samstarvsfelagsskapinum CEPT (Conférence Européenne des Administrations des postes et des télécommunications) innan CERP.

Føroyum stendur ikki í boði at verða limur í UPU ella CEPT, av tí at talan er um ein felagsskap grundaður á sáttmálar millum fullveldisríkir, men kann Føroyar luttaka saman við Danmørk.

Annars hevur Posteftirlitið samstarv við norðurlendsku posteftirlitini.